

РЕШЕНИЕ

№ 823

гр. Добрич, 31.10.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – ДОБРИЧ, XIX СЪСТАВ, в публично заседание на втори октомври през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Деница Б. Петкова

при участието на секретаря Геновева Ст. Димитрова
като разгледа докладваното от Деница Б. Петкова Гражданско дело № 20213230102973 по описа за 2021 година

и за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството по делото е образувано по повод искова молба, подадена от М. В. К. с ЕГН *****, с която срещу С. С. К. с ЕГН *****, са предявени обективно съединени иски, както следва:

- главен иск с правно основание чл. 42, б. "б" във вр. с чл. 25, ал.1 от ЗН за прогласяване нищожността на саморъчно завещание от 20.09.2016г. на В. Д. К., ЕГН *****, бивш жител на гр. Д., починал на ***, обявено на 17.04.2018г. с протокол с рег. № 2085, дело № 2 от 17.04.2018г. на нотариус Р. Г., рег. № 330 в регистъра на НК, с район на действие – ДРС, вписан в СВП-гр. Добрич с вх. рег. № 4200, акт 20, том VI, дело № 1879/04.06.2018г., с което В. Д. К. е завещал на С. С. К. следните недвижими имоти: нива с идентификатор № *** с площ **** дка, находяща се в с. Ф. Д., обл. Добрич и ПИ с идентификатор № *** с площ *** кв.м., находящ се в гр. Б., в.з. „***“ на ул. „***“ № ***, поради неспазване на формата, като ненаписано и неподписано от завещателя.

- евентуален иск с правно основание чл. 43, ал. 1 б. „а“ от ЗН за унищожаемост на завещателно разпореждане, като направено от лице, което по време на съставянето му не е било способно да завещава, тъй като здравословното му състояние било влошено и той не бил в състояние да действа разумно - т.е. бил завещателно недееспособен;

- евентуален иск с правно основание чл. 43, ал. 1 б. „б“ от ЗН за унищожаемост на завещателно разпореждане, като направено от лице, по отношение на което е упражнено насилие;

- евентуален иск по чл.30 от ЗН за намаляване на завещателно

разпореждане и възстановяване на запазена част от наследството на общия на страните наследодател В. Д. К., б.ж. на гр. Д., починал на ****, чрез намаляване на извършеното от последния в полза на ответницата дарение на недвижими имоти, подробно описани в ИМ, и възстановяване на запазената част на ищеца от наследството на В. Д. К. в размер на 1/3 ид. част.

Обстоятелствата, от които произтичат претендираните права и възражения: Страните М. В. К. и С. С. К. са наследници по закон на В. Д. К., ЕГН *****, бивш жител на гр. Д., починал на ****, съответно син и втора съпруга. На 17.04.2018г. с протокол с рег. № 2085, дело № 2 от 17.04.2018г. на нотариус Р. Г. , рег. № 330 в регистъра на НК, с район на действие – ДРС, вписан в СВП-гр. Добрич с вх. рег. № 4200, акт 20, том VI, дело № 1879/04.06.2018г. , е обявено от ответницата съхраняваното у нея саморъчно завещание на В. К.. Въз основа на обявеното завещание в СВП. – гр. Добрич и СВП. – гр. Балчик са вписани извършените от В. К. в полза на ответницата завещателни разпореждания по отношение на следните недвижими имоти: нива с идентификатор № *** с площ ***дка, находяща се в с. Ф. Д., обл. Добрич и ПИ с идентификатор № *** с площ *** кв.м. , находящ се в гр. Б., в.з. „****“ на ул. „****“ № ****.

Завещанието се отнася до цялото движимо и недвижимо имущество на наследодателя. С него обаче се накърнява запазената част от наследството на ищеца , равна на 1/3.

Според ищеца саморъчното завещание е нищожно, тъй като не е изписано изцяло ръкописно от В. К., не е написано на посочената дата, не е датирано и подписано от завещателя.

В условията на евентуалност, според ищецът завещанието е унищожавено на осн. чл. 43, ал.1 б. „а“ и б. „б“ от ЗН, тъй като е извършено от лице, което към момента на съставянето му не е било способно да завещава, тъй като не е разбирало смисъла и значението на извършеното поради влошено здравословно състояние, като наред с това върху него е било извършено насилие за съставянето му от ответницата.

Ищцовата страна претендира сторените по делото разноси. В срок представя писмени бележки.

В срока по чл. 131 от ГПК, ответницата оспорва основателността на предявените искове и моли за отхвърлянето им в цялост. Оспорва се завещанието да е нищожно на посочените в исковата молба основания. Същото е изписано саморъчно от завещателя. По делото липсват каквито и да е доказателства, от които може да се направи извода, че наследодателят е бил неспособен да завещава, или че спрямо него е било упражнено насилие. Ответницата не оспорва, че запазената част на ищеца от наследството на неговия баща е в размер на 1/3 . Настоява за отхвърляне на предявените искове в цялост. Претендира разноси.

Наред с това изразява готовност за постигане на спогодба. Твърди, че не е дала повод за завеждане на делото, тъй като между страните е имало многократни разговори с оглед доброволното уреждане на спора.

Добричкият районен съд, като прецени доказателствата по делото и доводите на страните, приема за установено от фактическа и правна страна

следното:

Предявени са обективно съединени иски, както следва: главен иск с правно основание чл. 42, б. "б" във вр. с чл. 25, ал.1 от ЗН за обявяване на нищожност на завещателно разпореждане; евентуален иск с правно основание чл. 43, ал. 1 б. „а“ и б. „б“. от ЗН за унищожаемост на завещателно разпореждане ; евентуален иск по чл.30 ЗН за намаляване на завещателно разпореждане и възстановяване на запазена част от наследството на общия на страните наследодател В. Д. К., б.ж. на гр. Д., починал на ****, чрез намаляване на извършеното от последния в полза на ответницата дарение на недвижими имоти, подробно описани в ИМ, и възстановяване на запазената част на ищеца от наследството на В. Д. К. в размер на 1/3 ид.част.

Съгласно чл. 25, ал. 1 от ЗН саморъчното завещание трябва да бъде изцяло написано ръкописно от самия завещател, да съдържа означение на датата, когато е съставено, и да е подписано от него, като подписът трябва да бъде поставен след завещателните разпореждания. Саморъчното завещание е частен диспозитивен документ и при оспорване истинността му тежестта на доказване е на страната, която го е представила и иска да се ползва от него, в случая - на ответницата. Именно поради това, ползващият се от саморъчното завещание е длъжен при оспорване на неговата автентичност да установи, че то е ръкописно написано и подписано от завещателя, при условията на пълно и главно доказване. Не може да се приеме, че е доказана истинността на ръкописния текст, ако не е изключена всяка друга възможност за неавтентичността на текста .

Разпоредбата на чл. 13 от ЗН урежда, кое лице е дееспособно и може да прави завещание. Това е всяко лице, което е навършило 18 години и което не е поставено под пълно запрещение поради слабоумие и е способно да действа разумно. Такова лице може да се разпорежда със своето имущество за след смъртта си чрез завещание. Общото правило на чл. 13 от ЗН сочи, че за наличност на завещателна дееспособност е необходимо лицето да е способно да действа разумно, т.е. да съзнава и ръководи постъпките си. Затова, за основателността на възражението по чл. 43, ал. 1, б. "а" от ЗН е необходимо и достатъчно да се установи, че към момента на извършване на завещателното разпореждане, лицето не е било способно да действа разумно.Завещателната дееспособност трябва да съществува към момента на изразяване на волята на завещателя, в случая със саморъчното завещание - към момента на изготвянето на завещанието в писмен вид и неговото подписване. При оспорване на саморъчно завещание тежестта за доказване на изискванията за неговата действителност пада върху страната, която се ползва от него, в случая – ответницата.

Насилие по смисъла на чл. 43, ал. 1 б. "б" ЗН е външна психическа принуда, под въздействието на която лицето формира волята си и извършва исканото от него действие - за съставяне на завещание или вписване в завещанието на клаузи с определено съдържание, като в тежест на ищеца е да установи тези обстоятелства.

По иска по чл.30 от ЗН в тежест на ищеца, при условията на пълно и главно доказване, е да установи наследственото правоприемство, което

твърди и придобиване на процесните имоти от наследодателя – обстоятелства, които не са спорни по делото.

При иск за възстановяване на запазена част, в тежест на ответницата е да установи какво друго имущество следва да се включи в масата по чл. 31 от ЗН.

По делото не е спорно, че страните са наследници по закон на В. Д. К., ЕГН *****, бивш жител на гр. Д., починал на ***, съответно син и втора съпруга. Не е спорно, че наследодателят е притежавал в изключителна собственост следните имоти: нива с идентификатор № *** с площ *** дка, находяща се в с. Ф. Д., обл. Д. и ПИ с идентификатор № *** с площ *** кв.м., находящ се в гр. Б., в.з. „***“ на ул. „***“ № ***.

На 17.04.2018г. с протокол с рег. № 2085, дело № 2 от 17.04.2018г. на нотариус Р. Г. , рег. № 330 в регистъра на НК, с район на действие – ДРС, вписан в СВП-гр. Добрич с вх. рег. № 4200, акт 20, том VI, дело № 1879/04.06.2018г. , е обявено от ответницата съхраняваното у нея саморъчно завещание на В. К., съставено на 20.09.2016г. Въз основа на обявеното завещание в СВП. – гр. Добрич и СВП. – гр. Балчик са вписани извършените от В. К. в полза на ответницата завещателни разпореждания по отношение на следните недвижими имоти: нива с идентификатор № *** с площ *** дка, находяща се в с. Ф. Д., обл. Д. и ПИ с идентификатор № *** с площ *** кв.м., находящ се в гр. Б., в.з. „***“ на ул. „***“ № ***, с които имоти се изчерпва и цялото наследствено имущество от В. К., което обстоятелство е отделено като безспорно между страните. Поради това настоящият състав приема, че завещанието има характер на универсално - чл. 16, ал. 1 от ЗН.

Относно иска по чл. 42, б. "б", вр. чл. 25, ал. 1, изр. 1 от ЗН:

В настоящия случай, ищецът поддържа, че завещателното разпореждане от общия наследодател в полза на ответника е нищожно, тъй като при съставянето на завещанието не са спазени изискванията на чл. 25 ал. 1 от ЗН.

Видно от представения по делото препис от саморъчно завещание /съхранявано в оригинал в архива на нотариус Радослав Георгиев/ е, че същото е изцяло написано ръкописно, съдържа обозначение на датата /20.09.2016 г./, като е подписано от лицето, което е посочено за завещател с три имена, ЕГН. Наред с това, спазено е и изискването подписът на завещателя да е положен след завещателните разпореждания.

Предвид направеното от страна на ищеца оспорване на представеното по делото завещание, съдът е указал, че в тежест на ответника, който се ползва от този документ, е да докаже, че съдържанието на същото е изписано собственоръчно и е подписано от наследодателя В. К.. В тази връзка по делото е приобщено заключението по допуснатата съдебно-почеркова експертиза, изготвено от вещото лице М. Н.. От заключението се установява, че ръкописният текст и подписът в саморъчното завещание са изпълнени от В. К.. Изводите на в.л. М. Н. се потвърждават и от заключението по изготвената повторна съдебно-графическа експертиза от М. С..

Въз основа на СГЕ, които съда кредитира като обективно изготвени от лица, притежаващи необходимата компетентност и въз основа на достоверен сравнителен материал, съдът приема, че процесното саморъчно завещание е

написано ръкописно от самия завещател и е подписано от него, поради което и отговаря на изискванията на чл. 25, ал. 1 от ЗН.

Следователно, искът по чл. 42, б. "б", вр. чл. 25, ал. 1, изр. 1 от ЗН, е неоснователен и следва да бъде отхвърлен. Налице са вътрешнопроцесуалните предпоставки за разглеждане на иска по чл. чл. 43, ал. 1 б. „а“ от ЗН.

По иска по чл. чл. 43, ал. 1 б. „а“ от ЗН:

Способност за завещаване е налице, когато кумулативно са изпълнени условията на чл. 13 от ЗН: завещателят да е навършил 18 години, да не е поставен под пълно запрещение поради слабоумие и да е способен да действа разумно. От решаващо значение за разрешаването на спор по предявен иск с правно основание чл. 43, ал.1, б.„а“ от Закона за наследството за унищожаемост на завещателно разпореждане е да се определи дали по време на съставяне на завещанието завещателят е бил способен да завещава. Завещателната дееспособност трябва да съществува към момента на изразяване на волята на завещателя. Недееспособността, която предхожда или следва съставянето и подписването на завещанието, е ирелевантна / в този смисъл Решение № 187 от 31.12.2019 г. по гр. д. № 1164 / 2019 г. на Върховен касационен съд, 1-во гр. Отделение/ .

По делото са приети две еднопосочни заключения на вещи лица /единично и тройно/ за способността на завещателя да действа разумно, Съдът следва да кредитира тези заключения, тъй като основат на медицински документи, удостоверяващи здравословното /физическо и психическо/ състояние на завещателя, съставени в период, близък до датата на съставяне на завещанието.Вещото лице др. Т. С. – психиатър, изготвило единично заключение обобщава, че наследодателят към 20.09.2016г. е страдал от *** . Анализът на събраната по делото медицинска документация дават основание на експерта да заключи, че водещото заболяване у В. К. е ***, при заболявания, квалифицирани другаде. Вещото лице докладва, че не е в състояние да определи с голяма точност началото, давността на така описаните дементни промени в цялостното психично състояние и поведение на наследодателя, но е категорично, че те са били валидни поне една година назад преди смъртта му, като значително са се завишили по интензитет и са се обогатили по клинична характеристика след злокачествено протичане на соматичните му заболявания на фона на задължочаващите се когнитивни дефицити от органичен тип след преживяна ***. В обобщение експертът стига до заключението, че В. К. към момента на съставяне на завещанието е можел да го напише, но не е бил в състояние да разбира значението и последиците на извършеното от него, да ръководи постъпките си, да предприема собствени инициативи, както и да взема самостоятелни решения.

Изводите по единичната СПЕ се потвърждават от проведената тройна СПЕ, изготвена от вещите лица др. Д . К. /кардиолог/, др. Д./ М. – невролог и др. Ж. Н. /психиатър/, които обобщават, че сърдечно – съдовите и телесните заболявания на В. К. са имали хроничен и прогресиентен ход във времето, като са обусловили дегенеративни, атрофични мозъчни промени, водещи до кислородна хипоперфузия на всички органи, като най – чувствителна е била

мозъчната тъкан и се е формирала енцефалопатия. Вещите лица докладват, че се е достигнало до обособяване на съдова деменция, чиито прояви са били валидни към времето на съставяне на процесното завещание – 20.09.2016г., като са категорични, че към сочената дата освидетелстваният не е бил в състояние да разбира свойството и значението на извършеното, както и да ръководи постъпките си. Поясняват, че ползвайки наличната по делото богата медицинска документация за периода 2010г. – 2016г., към релевантната дата той е бил в сериозно до тежко увредено общо състояние заради наличната сърдечна и дихателна недостатъчност. Последната година преди смъртта си К. е прекарал в болнични заведения с много увредено общо състояние.

Ответницата оспорва заключенията по СПЕ с бланкетни според настоящия състав твърдения, намирайки че изводите на вещите лица не са категорични, тъй като по делото няма доказателства наследодателят да е посещавал психолог или психиатър. Следва да бъде съобразено, че констатациите на вещите лица не само се базират на богата медицинска документация, но и са в пълно съответствие с показанията на разпитаните по делото свидетели, водени от ищеца – Д. Д. К. и Д. Д. К., които съдят, отчитайки разпоредбата на чл. 172 от ГПК, кредитира като обективни и логични, основани на преки впечатления от здравословното състояние на завещателя. Ответницата не представи доказателства /дори косвени/ за твърденията си, че към процесната дата наследодателят е бил способен да завещава. Въпреки предоставената ѝ възможност не ангажира гласни доказателства.

Свид. Д. К., първи братовчед на ищеца, пояснява, че живее в град Д. на адрес: гр. Д., на ул. „****“ № *** във фамилна къща, а В. К. е живеел на адрес гр. Д., на ул. „****“ № *** заедно със съпругата си. Съпрузите не се разбирали, карали се. С. все тормозела мъжа си за къщи, за имоти, за земи. Свидетелят е чувал ответницата да казва на съпруга си, че ще го нареди. В. К. имал здравословни проблеми. През 2002г.-2003г. му правили операция на главата, през 2013г. – 2014г. счупил става, като в края на 2015г. – 2016г. почнал да зазлява, да се губи, да не познава хора. От края на лятото на 2016г. бил на легло. Свидетелят ходил при него, но В. не го познал. Бил зависим изцяло от грижите на съпругата си. Свидетелят го описва като „пътник“, като „смъртник“, а състоянието му като „тотален срив“, не познавал никого. Пояснява, че последната им среща била през м. август 2016г., при която В. бил „смъртник, черен, син“, не се движел, не говорел, бил като труп. Свидетелят му заговорил, а той гледал тавана.

Свид. Д. К., брат на В. К. и чичо на ищеца, пояснява, че отношенията между ответницата и съпруга ѝ не били добри. С. искала В. да ѝ прехвърли някакъв имот, но той не бил съгласен. В. имал много здравословни проблеми – сменяли му ставали, правили му и нещо на главата. Последно свидетелят видял брат си в края на м. юли, началото на м. август преди да почине. Тогава В. гледал в една точка, не го познал.

Показанията на разпитаните свидетели сочат на изменения в поведението на завещателя, които се потвърждават от заключенията на вещите лица. С оглед разпределената доказателствена тежест и събрания по делото

доказателствен материал в неговата съвкупност, съдът следва да разреши настоящия правен спор, приемайки, че при съставяне на процесното завещание В. К. не е могъл да разбира свойството и значението на извършеното от него.

Други доказателства и възражения от значение за правния спор не са ангажирани, а необсъдените такива съдът намира за неотносими.

С оглед изложеното искът с правно основание чл. 43, ал. 1, б. "а" от ЗН се явява основателен и като такъв следва да бъде уважен изцяло, като саморъчно завещание от 20.09.2016г. , обявено на 17.04.2018г. с протокол с рег. № 2085, дело № 2 от 17.04.2018г. на нотариус Р. Г., рег. № 330 в регистъра на НК, с район на действие – ДРС, вписан в СВП-гр. Добрич с вх. рег. № 4200, акт 20, том VI, дело № 1879/04.06.2018г., с което В. Д. К. е завещал на ответницата собствеността върху гореописаните имоти, следва да бъде унищожено, тъй като завещателят към момента на съставянето му не е бил способен да завещава. Извършеното нотариално завещание е универсално такова, което включва цялото притежавано от завещателят имущество /обстоятелство, отделено като безспорно/, но тъй като ищецът е посочили и конкретни имоти, влизащи в него, за прецизност същите да бъдат посочени в диспозитива на решението на съда.

В този случай съдът не дължи разглеждане на останалите предявени в условията на евентуалност искове по чл. 43, ал. 1 б. „б“ от ЗН за унищожаемост на завещателно разпореждане , като направено от лице, по отношение на което е упражнено насилие и по чл.30 от ЗН за намаляване на завещателно разпореждане и възстановяване на запазена част от наследството на общия на страните наследодател.

Относно отговорността за разноски:

Предвид изхода на спора, на основание чл. 78 ал. 1 от ГПК, на ищцовата страна се дължат от ответната страна разноските, сторени в производството, които са в размер на сумата от 3155 лева, съобразно представен списък по чл. 80 от ГПК, представляваща заплатено адвокатско възнаграждение - 2000 лева, депозит СПЕ - 500 лева, депозит СПЕ – 500 и държавна такса – 155 лева. Съдът намира, че всички извършени и доказани от ищцовата страна разноски подлежат на обезщетяване от загубилата делото страна, доколкото при уважаването на който и да е от евентуално предявените искове, разноски се дължат въз основа на произнасянето по последния разгледан иск, доколкото при евентуалното съединяване се дължи както една държавната такса, така и се заплаща едно адвокатско възнаграждение, които се определят върху размера само на главния иск /така Определение № 284/06.04.2012 по г.д. № 238/2012 на ВКС, IV ГО, и Определение № 70/05.02.2018 по т.д. № 257/2018 на ВКС, I ТО/.

Водим от горното, съдът

РЕШИ:

ОТХВЪРЛЯ предявения от **М. В. К.** с ЕГН ***** от гр. С., ж.к. "****", бл. ***, вх. ***, ет. ***. ап. *** срещу **С. С. К.** с ЕГН ***** от гр. Д., ул. "****" № **** **иск с правно основание чл. 42, б. "б" във вр. с чл. 25, ал.1 от ЗН** за прогласяване нищожността на саморъчно завещание от 20.09.2016г. на **В. Д. К.**, ЕГН *****, бивш жител на гр. Д., починал на ****, обявено на 17.04.2018г. с протокол с рег. № 2085, дело № 2 от 17.04.2018г. на нотариус Р. Г., рег. № 330 в регистъра на НК, с район на действие – ДРС, вписан в СВП-гр. Добрич с вх. рег. № 4200, акт 20, том VI, дело № 1879/04.06.2018г., с което **В. Д. К.** е завещал на **С. С. К.** следните недвижими имоти: нива с идентификатор № *** с площ *** дка, находяща се в с. Ф. Д., обл. Д. и ПИ с идентификатор № *** с площ *** кв.м. , находящ се в гр. Б., в.з. „****“ на ул. „****“ № ***, поради неспазване на формата, като ненаписано и неподписано от завещателя.

УНИЩОЖАВА саморъчно завещание от 20.09.2016г. на **В. Д. К.**, ЕГН *****, бивш жител на гр. Д., починал на ***, обявено на 17.04.2018г. с протокол с рег. № 2085, дело № 2 от 17.04.2018г. на нотариус Р. Г., рег. № 330 в регистъра на НК, с район на действие – ДРС, вписан в СВП-гр. Добрич с вх. рег. № 4200, акт 20, том VI, дело № 1879/04.06.2018г., с което **В. Д. К.** е завещал на **С. С. К.** следните недвижими имоти: нива с идентификатор № *** с площ *** дка, находяща се в с. Ф. Д., обл. Д. и ПИ с идентификатор № *** с площ *** кв.м. , находящ се в гр. Б., в.з. „****“ на ул. „****“ № ***, тъй като завещателят към момента на съставянето му не е бил способен да завещава, по иска на **М. В. К.** с ЕГН ***** срещу **С. С. К.** с ЕГН *****, **на основание чл. 43, ал. 1, б. "а" във вр. с чл. 13 от ЗН.**

ОСЪЖДА **С. С. К.** с ЕГН ***** от гр. Д., ул. "****" № *** да заплати на **М. В. К.** с ЕГН ***** от гр. С., ж.к. "****", бл. ***, вх. ***, ет. ****. ап. ****, **сумата в размер на 3155 лева /три хиляди сто петдесет и пет лева/,** представляваща разноски по делото, на основание чл. 78, ал. 1 от ГПК.

РЕШЕНИЕТО подлежи на обжалване с въззивна жалба пред Добрички окръжен съд в двуседмичен срок от връчване на съобщението.

Съдия при Районен съд – Добрич: _____